

KONTROLLUTVALGET I GJEMNES

ÅRSRAPPORT 2024

1. INNLEDNING

Etter lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-1 er alle kommuner pålagt å ha et kontrollutvalg. Utvalget er kommunestyrets kontrollorgan og skal på vegne av kommunestyret, sørge for det løpende tilsynet med kommunens forvaltning.

Utvalgets uavhengige stilling i forhold til andre folkevalgte organ og administrasjonen, er ivaretatt gjennom strenge krav til valgbarhet og et uavhengig sekretariat.

2. UTVALGETS SAMMENSETNING

Kontrollutvalget i Gjemnes kommune har for perioden **2023-2027** følgende sammensetning:

Funksjon	Navn	Parti
Leder	Jon Hals	H
Nestleder	Heidi Hogset	V
Medlem	Odd Ingvar Torvik*	Sp
Medlem	Olav Sæter	Sv
Medlem	Britt Karin Flemma Vaagbø	Ap

*medlem av kommunestyret

Ordfører og oppdragsansvarlig revisor har møte- og talerett i utvalgets møter.

3. SEKRETARIAT

Kommunestyret og fylkestinget skal sørge for at kontrollutvalget får sekretariatsbistand som tilfredsstillende utvalgets behov.", jf. Kommuneloven § 23-7 1. ledd.

Kommunene Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Nesset, Rauma, Sunndal og Vestnes har fra 2004 hatt samarbeidsavtale om interkommunal sekretærfunksjon for kontrollutvalgene.

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal ble fra 2013 opprettet som et interkommunalt samarbeid (IS) etter kommunelovens § 27 med status som eget rettssubjekt og med eget styre.

Fra 01.01.20 har samarbeidet bestått av Aukra, Gjemnes, Hustadvika, Molde, Rauma, Sunndal og Vestnes kommuner.

Styret var, frem til utgangen av 2023, samarbeidets øverste organ og ivaretok arbeidsgiveransvaret for sekretariatets ansatte.

I 2019 godkjente kommunestyrene nye vedtekter og valgte å benytte seg av overgangsordningen som kommuneloven åpner for. Innen utgangen av valgperioden 2019-2023 måtte samarbeidet velge en annen organisasjonsform enn § 27 samarbeid.

Eierkommunene har, etter anmodning fra styret, behandlet sak om omdanning til kommunalt oppgavefellesskap. Kommunestyret i Gjemnes godkjente omdanningen til kommunalt oppgavefellesskap i møte 20.06.23, sak 15/23. Den nye samarbeidsavtalen trådte i kraft fra 01.01.24.

Fra 2024 består de styrende organer i oppgavefellesskapet av et styre og et representantskap.

I 2024 er sekretærfunksjonen for kontrollutvalget i Gjemnes blitt ivaretatt av rådgiver i kontrollutvalgssekretariatet, Sveinung Talberg.

Sekretariatet skal påse at de saker som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt, jf. kommuneloven § 23-7 2. ledd.

4. OPPGAVER OG VIRKSOMHET I 2024

4.0 Saksbehandling og møteavvikling

Kontrollutvalget har i 2024 avviklet 5 møter og behandlet i alt 45 saker. Av disse er 7 saker oversendt kommunestyret for endelig behandling eller som uttalelse. I tillegg er det i 2024 lagt frem 18 referatsaker og 6 orienteringssaker.

Kontrollutvalgets møteprotokoller legges frem for kommunestyret som referatsak, slik at kommunestyrets medlemmer holdes løpende orientert om kontrollutvalgets arbeid.

Kontrollutvalgets møter holdes for åpne dører, og møtene blir hovedsakelig avholdt på kommunehuset.

Kontrollutvalget har på forespørsel fått orienteringer fra administrasjonen og revisjonen i saker som har vært til behandling i møtene.

Reglement for kontrollutvalget

Reglement for kontrollutvalget i Gjemnes 2019-2023 er vedtatt kommunestyret i møte 29.10.19, k-sak 13/19. Reglement for kontrollutvalget i Gjemnes 2023-2027 er vedtatt kommunestyret i møte 03.10.23, k-sak 11/23.

Plan for Kontrollutvalgets virksomhet 2024-2027

Kontrollutvalget utarbeider plan for kontrollutvalgets virksomhet for hver valgperiode. Planen utarbeides av det nye kontrollutvalget i løpet av første år etter nytt valg. Kommunestyret godkjente plan for 2024-2027 i møte 05.03.24, sak 5/24. Plan for kontrollutvalgets virksomhet 2024-2027 er en overordnet plan som er blitt konkretisert av kontrollutvalget i en årlig arbeidsplan.

Konferanser/opplæring

På grunn av kommunens anstrengte økonomi deltok ingen fra kontrollutvalget i Gjemnes på nasjonale fagkonferanser/opplæringssamlinger i 2024. Kontrollutvalgets medlemmer deltok på opplæringssamling i regi av kontrollutvalgssekretariatet på Vestnes 15.01.2024.

4.1 Påse-ansvar overfor revisjonen

Etter kommuneloven § 23-2, skal kontrollutvalget påse at kommunens regnskaper blir revidert på en forsvarlig måte.

Kommunestyret valgte i møte 18.06.19, sak 40/19, å inngå som deltager i Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR) og valgte samvirkeforetaket som revisor for kommunen. I vedtaket fikk kontrollutvalget mandat til å inngå oppdragsavtale med Møre og Romsdal Revisjon SA.

Kontrollutvalget i Gjemnes godkjente oppdragsavtalen med MRR i møte 26.11.20 sak 34/20. I avtalen forutsettes det bl.a. at revisjonen legger til rette for at kontrollutvalget kan oppfylle sitt påse-ansvar overfor revisjonen. I dette ligger det at revisjonen skal rapportere til kontrollutvalget fra sitt arbeid og ha et kvalitetsystem i samsvar med lov og revisjons-standarder. I møtet 18.01.24 sak 10/24, ble oppdragsavtalen godkjent for en ny fireårsperiode og ut 2027.

Daglig leder i Møre og Romsdal Revisjon SA er Martin Gjendem Mortensen. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor for Gjemnes kommune har for revisjonsåret 2023 vært Ronny Rishaug.

Utvalget har i 2024 fått seg forelagt følgende fra revisjonen:

- **Interimrapport Gjemnes kommune revisjonsåret 2023**
- **Rapport fra forenklet etterlevelsesk kontroll med økonomiforvaltningen 2023 – Gjemnes kommune**
- **Rapport fra årsoppgjørrevisjon 2023 - Gjemnes kommune**
- **Revisjonsberetning 2023**
- **Risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 – Gjemnes kommune**
- **Risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for plan for eierskapskontroll 2024-2027 – Gjemnes kommune**
- **Revisjons- og kommunikasjonsplan 2024 – Gjemnes kommune**
- **Revisors vurdering av uavhengighet**
- **Åpenhetsrapport fra Nøre og Romsdal Revisjon SA**

Dokumentene er blitt supplert med muntlige orienteringer fra oppdragsansvarlig revisor.

4.2 Uttalelse til regnskapene

Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3.

Utvalget har behandlet og vurdert **årsregnskap og årsberetning for 2023** for Gjemnes kommune, og gitt sin uttalelse til dette i møte 23.05.24 sak 24/24.

Vurderingen ble gjennomført med bakgrunn i Forum for Kontroll og tilsyns (FKTs) veileder og mal for kontrollutvalgets uttalelse. I denne vurderingen ligger også et påseansvar for regnskapsrevisjon.

Kontrollutvalget har i forbindelse med sin uttalelse til årsregnskap og årsberetning 2023 blant annet fremhevet at kommunens netto driftsresultat i 2023 er bedre enn budsjettet, og langt bedre enn anbefalt nivå og kommunens eget måltall. Tendensen de siste årene er positiv etter noen år med negative tall. Sett over de siste 7 år, har gjennomsnittlig netto driftsresultat vært på 1,57 %. Kommunen har i 2023 en netto lånegjeld langt under landsgjennomsnittet og egne måltall. Kommunen planlegger i kommende økonomiplanperiode en markant økning av lånegjelda, og dette vil også øke rente- og avdragsutgiftene som må dekkes inn av driftsutgiftene i sektorene eller økte inntekter. Kommunens økonomiske bærekraft, uttrykt i disposisjonsfondet, er tilfredsstillende målt mot sentralt anbefalte tall, eget måltall og resultatet for landet i 2023. Kommunen bør ha et disposisjonsfond på dette nivået for å ha en buffer mot økende gjeldsgrad og finansutgifter.

Med hjemmel i kommunelovens § 23-2 kontrollutvalgets ansvar og myndighet og Reglement for gjennomføring av kommunale bygge- og anleggsprosjektet, vedtatt i Gjemnes kommunestyre 28.02.17, skal kontrollutvalget gi sin uttalelse til sluttrapport med regnskap til alle byggeprosjekt med en investeringsramme på over 10 mill. kroner, før formannskapet og kommunestyrets behandling.

Kontrollutvalget har i 2024 ikke fått seg forelagt noen sluttregnskap/byggeregnskap til behandling og uttalelse. Kontrollutvalget har i møte 13.09.23, sak 31/23, anmodet kommunedirektøren om at sluttrapport med regnskap utarbeides så snart som råd for utbyggingen ved Batnfjord skule. Dette er også etterspurt muntlig i 2024.

4.3. Nummererte brev

I kommuneloven § 24-7, er det krav om at revisor i brev skriftlig skal påpeke nærmere angitte forhold overfor kontrollutvalget. Det er listet opp syv forhold som krever slik rapportering. Bestemmelsen er ikke til hinder for at revisor selv vurderer om det er andre forhold som også bør rapporteres til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget har i møte 13.09.23, sak 24/23 mottatt **Revisorbrev nr. 1-2023** datert 30.06.23 i tilknytning til gjennomført etterlevelseskontroll på området beregning av tilskudd til private barnehager. Revisjonens kontroll viser at kommunen ikke har overholdt frist for å fatte vedtak om tilskuddssatser for 2022. Kommunedirektøren bes om å etablere rutiner for å overholde frist for å fatte vedtak om tilskuddssatser, og rapportere tilbake til kontrollutvalget om hvordan dette skal sikres. Saken ble oversendt kommunestyret som i møte 07.11.23 fattet vedtak i tråd med kontrollutvalgets innstilling. Kontrollutvalget førte saken inn på oppfølgingslisten i møte 18.01.24. Kommunedirektøren svarte kontrollutvalget 13.03.24 at for å sikre at en for fremtiden overholder frister innenfor økonomiområdet, er det utarbeidet en årsplan for økonomiavdelingen. Det er i tillegg utarbeidet en årsplan for ledelse og økonomi. Disse skal legges til grunn for fremtidig prioritering av saker innenfor disse områdene. Det vil bli foretatt kontroller og etterspurt status på saker for å sikre at driften er i tråd med årsplan og satte frister.

Revisor har i forbindelse med interimrevisjonen 2024 sjekket kommunens dato for vedtak for 2024. Dokumentdato er 22.10.24. Revisor avslutter videre oppfølging av saken. På denne bakgrunn avsluttet kontrollutvalget videre oppfølging av saken i møte 21.11.24.

Kontrollutvalget har i møte 22.11.23, sak 37/23 fått fremlagt **Revisorbrev nr. 2-2023**, som er revisors rapport etter undersøkelse av mulig mislighet. Revisorbrev nr. 3-2023 viser at revisors vurdering på bakgrunn av tilsendt dokumentasjon, forskrift om lån fra husbanken og kommunens retningslinjer er følgende:

Revisor kan ikke ut fra tilgjengelig dokumentasjon se at startlånsøker har hatt noen fordel av tilsagn på finansieringsbevis for startlån. Søknad er trukket og startlån er ikke utbetalt. Gjennomgangen viser at kommunen bør gjennomgå sine rutiner for behandling av startlånsøknader og kvalitetssikring av saksbehandlingen. Videre må en vurdere om praksis for tildeling er i tråd med retningslinjer som er vedtatt av kommunestyret.

Kontrollutvalget har til møte 18.01.24 bedt kommunedirektøren om en skriftlig tilbakemelding og vil følge opp videre. Kommunedirektøren svarer kontrollutvalget til møtet at en har gjennomgått rutiner for behandling av søknader om startlån og vurdert kvalitetssikringen av denne behandlingen. Kommunedirektøren svarer at en gjennomgang av praksis for tildeling av startlån viser at praksis er i tråd med retningslinjene for tildeling av startlån vedtatt i sak 33/22 i kommunestyret, men at det er behov for å presisere saksbehandlingen for å sikre en ensartet og bedre saksbehandling av søknadene. På bakgrunn av dette har kommunedirektøren utarbeidet interne saksbehandlingsregler for startlån. Disse ble gjennomgått og utdypet i et eget møte med alle saksbehandlerne 28.11.2023. Retningslinjene for bruk av startlån og saksbehandlingsreglene vil etter kommunedirektørs mening bidra til å sikre en god praksis på dette området.

På denne bakgrunn avsluttet kontrollutvalget videre oppfølging av saken i møtet 18.01.24 sak 11/24.

4.4 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Revisor skal senest 30. juni gi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen, jf. Kommunelova § 24-9.

Det er i møte 23.05.24 sak 22/24, fremlagt følgende rapport fra forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen 2023:

- **Forenklet etterlevelseskontroll av kommunens tildeling av startlån**

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor rapporterte i møtet at det ved forenklet etterlevelseskontroll på området er funnet forbedringsområder som resulterte i at kontrollutvalget innstilte til kommunestyret på at en ber kommunedirektøren rette opp i følgende forhold og rapportere oppfølgingen tilbake til kontrollutvalget innen 31.10.2024: Kommunen må dokumentere at det er gjennomført individuell behovsprøving og begrunnelse for behandling av startlån etter forskriftene og retningslinjene til kommunen.

Kommunestyret behandlet saken i møte 18.06.24 sak 32/24 og fattet enstemmig vedtak i tråd med kontrollutvalgets innstilling. Kommunedirektøren har ikke svart ut saken til kontrollutvalget innen 31.10.2024. Kontrollutvalget vil følge opp saken videre i 2025.

4.5 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalgets oppgaver ved forvaltningsrevisjon følger av kommuneloven § 23-3.

Det er utarbeidet **Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027** som ble behandlet av kontrollutvalget i møte 23.05.24 sak 25/24 og senere vedtatt av kommunestyret i møte 18.06.24 sak 30/24.

Kommunestyret fattet følgende vedtak i tråd med kontrollutvalgets innstilling:

1. *Kommunestyret godkjenner kontrollutvalget sitt forslag til Gjemnes kommune sin Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2024-2027, med følgende tema:*

- Bærekraft og samfunnsutvikling
- Internkontroll
- Økonomistyring
- Offentlige anskaffelser
- Personvern, data- og informasjonssikkerhet
- Personalforvaltning
- Bekjempelse av fattigdom
- Oppfølging av interkommunalt samarbeid, herunder oppfølging av samarbeidsavtaler
- Rekruttere og beholde arbeidskraft
- Kvalitetsutviklingsarbeid i grunnskolen
- Forebyggende arbeid i barnehage

Forvaltningsrevisjon i selskap:

- Krisesenteret for Molde og omegn IKS
- Nordmøre og Romsdal brann og redning IKS

2. *Kontrollutvalget får fullmakt til å prioritere rekkefølgen mellom tema som er omtalt i planen.*

3. *Dersom det oppstår noe uforutsett i planperioden, kan kontrollutvalget prioritere andre områder for forvaltningsrevisjon.*

Kontrollutvalget har følgende tidligere forvaltningsrevisjonsprosjekt på oppfølgingslisten med siste status:

Vannforsyning i Gjemnes kommune

Rapport fra prosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 27.05.21, sak 15/21, og endelig i kommunestyret 22.06.21, sak 22/21. Kommunestyret gjorde vedtak i tråd med kontrollutvalgets innstilling. Kontrollutvalget behandlet i møte 22.05.23, sak 17/23 Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport Vannforsyning i Gjemnes kommune. Kontrollutvalget vedtok følgende innstilling til kommunestyret: Kommunedirektøren bes om å intensivere arbeidet med å sette inn tiltak for å følge opp plan for oppfølging av anbefalinger i forvaltningsrevisjonsrapport om Vannforsyning. Kommunedirektøren må sikre at vedtatt prøvetakingsplan for vannverkene følges. Kommunestyret fattet vedtak i samsvar med kontrollutvalgets innstilling i møte 20.06.23, sak 25/23.

Kommunedirektøren opplyser 13.09.23 at vedtatt prøvetakingsplan for vannverkene nå er fulgt opp. Frem til juli er resultatene også presentert på hjemmesiden. Det har fremdeles ikke lyktes å få rekruttert til stilling som blant annet skal ha ansvar for planverk for vannverkene. Det vil nå måtte vurderes andre løsninger, som å kjøpe tjenester fra nabokommuner.

Kontrollutvalget ber i møte 18.01.24 om en skriftlig redegjørelse og status fra kommunedirektøren til neste møte på oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 22/21 og oppfølging av anbefalinger i forvaltningsrevisjonsrapport om Vannforsyning i Gjemnes kommune.

Til møtet 21.03.24 sendte kommunedirektør epost til kontrollutvalget 20.03.2024 der det går frem at Gjemnes kommune og Tingvoll kommune har blitt enige om å samarbeide om alle oppgaver innenfor Vann og avløp (VA.) Dette innebærer at de to VA-ingeniørene som Tingvoll kommune har ansatt, vil utføre VA-oppgaver for begge kommunene. Dette betyr at arbeidet med å lukke avvik og utarbeide planverk for å sikre vannforsyningen i kommune vil bli igangsatt i løpet av kort tid. Avtalen gjelder for perioden 01.04. 2024 - 31.12.2025.

Kontrollutvalget ser alvorlig på at kommunedirektøren ikke klarer å følge opp manglene som dette forvaltningsrevisjonsprosjektet har avdekket.

RIR IKS

Prosjektet er gjennomført i samarbeid med kontrollutvalgene i Aukra, Hustadvika og Molde kommune. Rapport fra prosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 18.01.23, sak 2/23, og endelig i kommunestyret 28.02.23, sak 8/23. Kommunestyret gjorde **vedtak** i tråd med kontrollutvalgets innstilling. Kontrollutvalget behandlet i møte 22.05.23 sak 19/23, RIR IKS sin plan for oppfølging av anbefalingene: RIR IKS har laget en plan for på kort sikt følge opp anbefalingene i kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget anmoder RIR IKS om også etablere rutiner som ivaretar en kontinuerlig oppfølging av anbefalingene. Kontrollutvalget i Gjemnes ønsker en statusrapport for oppfølging av anbefalingene innen 30.04.24.

Kontrollutvalget fulgte opp saken i møte 23.05.24. Kontrollutvalget vurderte at alle 10 anbefalingene er fulgt opp bortsett fra to. Dette gjelder:

4. RIR IKS bør sikre at administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht. avtale, og som der er fastsatt etter anslag, dokumenteres bedre.
9. RIR IKS bør, for å kunne dekke fremtidige miljøforpliktelser, utarbeide kvalifiserte beregninger av hva som må settes av til etterbruksfond.

Kontrollutvalget har gitt RIR IKS frist til 31.12.24 med å svare ut disse to anbefalingene.

Bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjekt - offentlige anskaffelser

Kontrollutvalget bestilte i møte 24.11.22 sak 32/22, forvaltningsrevisjon av innkjøp og offentlige anskaffelser. Prosjektplan ble lagt frem for godkjenning i utvalgets møte 18.01.23, sak 4/23. På grunn av den vanskelige økonomiske situasjonen i Gjemnes, valgte kontrollutvalget å avlyse gjennomføringen av dette prosjektet.

Nytt kontrollutvalg bestilte i møte 12.09.24 forvaltningsrevisjon av offentlige anskaffelser på bakgrunn av Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027. Prosjektplan ble behandlet i møtet 21.11.24 og prosjektrapport vil bli avlevert fra revisjonen 28.02.25.

4.6 Eierskapskontroll

Kontrollutvalgets oppgaver ved eierskapskontroll følger av kommuneloven § 23-4.

Det er utarbeidet **Plan for eierskapskontroll 2024-2027** som ble behandlet av kontrollutvalget i møte 23.05.24 sak 26/24 og senere vedtatt av kommunestyret i møte 18.06.24 sak 31/24. Kommunestyret fattet følgende vedtak i tråd med kontrollutvalgets innstilling:

1. Kommunestyret godkjenner kontrollutvalget sitt forslag til Gjemnes kommune sin plan for eierskapskontroll for perioden 2024-2027 som omfatter følgende eierskap:

- Nordmøre og Romsdal brann og redning IKS

- Krisesenteret for Molde og omegn IKS

2. Hvis det blir gjennomført en forvaltningsrevisjon i et selskap kommunen er eier/medeier i, skal kontrollutvalget vurdere om det er hensiktsmessig å gjennomføre en eierskapskontroll i samme selskap samtidig.

3. Kontrollutvalget får fullmakt til å prioritere hvilke eierskap som skal kontrolleres av de som er omtalt i planen.

4. Dersom det oppstår noe uforutsett i planperioden, kan kontrollutvalget prioritere kontroll i andre eierskap enn det som framgår av planen.

Gjennomføring av eierskapskontroll forutsetter at Gjemnes kommune har utarbeidet eierskapsmelding. Eierskapsmelding for Gjemnes kommune 2015 ble behandlet i Gjemnes kommunestyre 28.04.15 sak 15/15.

I ny kommunelov er det et krav om at det skal utarbeides eierskapsmelding minst en gang i valgperioden, jf. kommunelova § 26-1. I paragrafen settes det også krav til hva eierskapsmeldingen skal inneholde:

- Kommunens prinsipper for eierstyring
- Oversikt over selskap, kommunale foretak og andre visksomheter som kommunen har eierinteresse eller tilsvarende interesse i
- Kommunens formål med sine eierinteresser

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunen og kommunens representanter i alle selskaper kommunen har eierinteresser i. Eierskapsmeldingen er også et viktig redskap i kontrollutvalgets arbeid. Det ble i valgperioden 2019-2023 ikke utarbeidet eierskapsmelding for Gjemnes kommune, noe som er brudd på kravene i kommuneloven. Det er heller ikke fremmet sak om ny eierskapsmelding i 2024.

Eierskapskontroll RIR IKS

Kontrollutvalget i Gjemnes, har sammen med kontrollutvalgene i de andre eierkommunene Aukra, Hustadvika, Molde og Rauma, gjennomført eierskapskontroll av RIR IKS. Rapport fra prosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 18.01.23 sak 3/23, og endelig i kommunestyret 28.02.23, sak 7/23. Kommunestyret gjorde vedtak i tråd med kontrollutvalgets innstilling.

Kontrollutvalget behandlet i møte 22.05.23, sak 18/23 ordfører og kommunedirektørs plan for oppfølging av anbefalingene. Kommunedirektør opplyste i møte 13.09.23 at eierskapsmelding for Gjemnes kommune snart er klar for å legges frem for politisk behandling. Kontrollutvalget følger opp saken til eierskapsmelding er kommet på plass.

4.7 Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.

Med hjemmel i kommunelova § 23-6 kan kontrollutvalget kreve de opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll, fra IKS, interkommunale politiske råd, kommunale oppgavefelleskap og AS der kommunen alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller IKS direkte eller indirekte eier alle aksjer

Kontrollutvalget skal varsles om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer og har rett til å være til stede i disse møtene. I lovendring i kommuneloven i 2023, ble det presisert at det er kommunen som skal sørge for at kontrollutvalget blir varslet.

Kontrollutvalget behandlet dette med at Kontrollutvalget skal varsles om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer og har rett til å være til stede i disse møtene som egen sak i møte 18.01.24 sak 12/24. I lovendring i kommuneloven i 2023, ble det presisert at det er kommunen som skal sørge for at kontrollutvalget blir varslet.

Det ble fattet vedtak om at Kontrollutvalget ber om at kommunen sender kontrollutvalget innkallinger til møte og protokoller fra møte i selskap nevnt i § 23-6, 1.ledd bokstav a-d. Det er fra kommunen ikke mottatt innkallinger eller protokoller fra eierskap kommunen har.

4.8 Særlige oppgaver for kontrollutvalget

Kontrollutvalgets særlige oppgaver følger av forskrift for kontrollutvalg og revisjon.

Ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjedigelse av revisor

Kontrollutvalget innstiller i slike saker til kommunestyret. Kontrollutvalget har i møtet 21.11.24 sak 42/24 behandlet vurdering av revisjonsordningen. Kontrollutvalget fattet vedtak om at en tar vurdering av revisjonsordningen til orientering.

Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjett for kontrollarbeidet

Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget. Kontrollutvalget har behandlet forslag til budsjett for kontrollarbeidet i Gjemnes kommune 2025 i møte 12.09.24 sak 32/24.

Sekretariat

Kommunestyret velger selv sekretariat for kontrollutvalget.

4.9 Oppfølging av politiske vedtak

Kontrollutvalget har ansvar for å kontrollere at administrasjonen iverksetter og gjennomfører de vedtak som er fattet av de ulike politiske organ i kommunen.

I Gjemnes kommune blir det ikke rapportert til kommunestyre på oppfølging av politiske vedtak verken i tertialrapportene eller som annen rapportering. Kontrollutvalget forutsetter at kommunedirektøren har oversikt over vedtak som skal følges opp.

4.10 Oppfølging av kontrollutvalgets saker

Saker fra kontrollutvalget som ikke er endelig avsluttet pr 31.12.24 er følgende:

Sakstittel-innhold	Status
<u>Innkjøp og offentlige anskaffelser - 14.02.18:</u> Kontrollutvalget ønsker en årlig oppdatering av status på innkjøpsområdet. Dette innbefatter bl.a. status for rammeavtaler samt informasjon om internkontroll som er	Kontrollutvalget bestilte i møte 12.09.24 forvaltningsrevisjon av «offentlige anskaffelser».

gjennomført for å sikre at innkjøpsregelverket følges.	
<u>Tilsynsrapporter - 14.02.18</u> Det er formålstjenlig at kontrollutvalget blir orientert om tilsyn, for å kunne løpende følge opp at den samlede tjenesteproduksjonen i Gjemnes kommune kvalitetssikres og forbedres.	Kontrollutvalget har gjennom året løpende oppfølging av tilsynsrapporter.
<u>Barneverntjenesten i Gjemnes kommune - 06.02.19</u> Kontrollutvalget vil følge med på tjenesten gjennom årlig tilstandsrapport og eventuelle orienteringer. Det er særlig viktig å følge med på denne tjenesten, i lys av oppvekstreformen gjeldende fra 2022.	Barnevernstjenesten har hatt tilsyn med barnevernets arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Barnevernstjenesten gjennomførte våren 2024 egenkontroll av 8 tilfeldig utvalgte omsorgssaker. Kontrollutvalget vil følge arbeidet med tilsynet videre.
<u>PPT for Gjemnes kommune - 11.02.21</u> Kontrollutvalget ønsker å følge med på at Gjemnes kommune mottar tjenester i henhold til avtalen med Hustadvika kommune. Bl.a. at tilmeldte saker følges opp innen akseptabel tid, at det avsettes tid og ressurser til å hjelpe barnehagene og skolene i arbeid med kompetanse- og organisasjonsutvikling og at avvikssystemet fungerer. Kontrollutvalget ønsker en årlig statusrapport.	Kommunedirektøren svarte kontrollutvalget til møtet 21.03.24. Samarbeidet med PPT fungerer bra nå. Vi har jobbet oss sammen mot felles forståelse, og for PPT sin del er det en styrke at de kan delta i oppvekstnettverk Nordmøre sammen med oss. Det foregår mye bra utviklingsarbeid og framtidsetta arbeid i nettverket. PPT har fått besatt stillinger som har stått vakante, og det er bra, da er det veldig mye lettere å få gjort arbeidet på en skikkelig måte. Ansatte i PPT er faglig dyktige, og en verdifull ressurs i arbeidet med barna. Administrasjonen er godt fornøyd med samarbeidet slik det fungerer nå.
<u>Gjemnes kommune som miljøforvalter - 10.02.22</u> Kommunene har en sentral rolle i miljøvernarbeidet, og ansvar for å forvalte viktige deler av miljølovgivningen. Det er mange bestemmelser som skal forvaltes. Område har en stor iboende risiko, som det er viktig at kontrollutvalget følger opp.	Kontrollutvalget hadde 06.09.24 etter at møtedokumentene til møtet 12.09.24 var sendt ut, mottatt svar fra kommunedirektør. Svaret omhandler et møte som er avholdt i regi av RIR IKS der det er de som har delegert myndighet innenfor området ulovlig avfallshåndtering. En er nå i en fase der en ser på hvordan dette kan løses i regi av RIR IKS. Rådgiver Utvikling og drift var til stede i møtet og orienterte og svarte på spørsmål. Kontrollutvalget vil følge saken videre.
<u>Refusjon sykepenger - 30.05.22</u> Revisors rapport etter årsoppgjørrevisjon 2021 fremlagt i møte 30.5.2022, sak 14/22, viser at det er rapportert et mulig avvik på 750 000,- på refusjon sykelønn. Revisor skriver at det er økte fordringer på refusjon sykepenger. Det bekreftes fra revisor at dette kan sees i sammenheng med utfordringer med kapasitet på lønnsavdelingen. Utvalget ønsker derfor å gjenoppta oppfølging av denne saken, da kontroll på dette området kan ha stor økonomisk betydning for kommunen.	Kontrollutvalget har til møtet 22.05.23 mottatt status for oppfølging av refusjon sykepenger. Det er opplyst at en generell utfordring er at det har vært for dårlig oppfølging av fravær- og refusjoner. Kommunedirektøren opplyser at det er påstartet et ryddearbeid som skjer kontinuerlig. 23.05.24: Kommunedirektør redegjorde i møtet 23.05.24 for det skriftlige svaret og svarte på spørsmål. Kontrollutvalget følger fortsatt opp saken da arbeidet med opprydding av gamle restanser pågår fortsatt.

<p><u>Arkivhold i Gjemnes kommune - 22.05.23</u></p> <p>Kontrollutvalget har fulgt med på kommunedirektørens oppfølging avvikene som kom frem i arkivverkets endelige tilsynsrapport datert 06.12.21. Tilsynsrapporten viste 7 avvik.</p>	<p>Kontrollutvalget ba i møtet 18.01.24 om en skriftlig redegjørelse og status fra kommunedirektøren til det siste møtet i 2024 på arbeidet og planen for å lukke avvikene fra tilsynet med arkivhold i 2021. Kommunedirektøren svarer i epost 14.11.24 at kommunen har opprettet prosjektstilling for å rydde arkivet. Prosjektleder er koblet på for å finne løsning på godkjente lokaler for oppbevaring av papirarkiv. Dagens lokaler i kjeller på kommunehuset og i kjeller på helse og omsorg trenger flere tilpasninger. Kontrollutvalget vedtok at saken beholdes på oppfølgingslisten da kommunen er i gang med arbeidet.</p>
<p><u>Bekymringsfull situasjon ved Batnfjord skule – 22.11.23</u></p> <p>Resultatet på nasjonale prøver er dårligere enn tidligere. Frafallet er også økende. Det er store disiplinære problemer i enkelte klasser. Leder har stilt følgende spørsmål: - Har skolene tilstrekkelige ressurser slik at situasjonen kan bli bedre? - Er det for få ansatte, f.eks. assistenter eller lærere? - Har skolen myndighet til å gripe inn overfor elevene i større grad?</p>	<p>Kontrollutvalget var på virksomhetsbesøk hos Batnfjord skule 12.09.24. Oppsummering fra virksomhetsbesøket forelå som referatsak til møte 21.11.24 og moment fra besøket vil bli fulgt opp videre.</p>
<p><u>Orientering fra hjemmetjenesten 12.09.24 – Vedtaksteamet</u></p> <p>Kontrollutvalget har i 2024 hatt virksomhetsbesøk hos Gjemnes sykehjem 12.03.24 og fått orientering fra hjemmetjenesten i møte 12.09.24. Da vedtaksteamets rutiner og arbeid har innvirkning på de to nevnte tjenestene, ønsker kontrollutvalget å invitere vedtakssteamet til første møte i 2025 for å orientere om sitt arbeid og rutiner.</p>	

4.11 Spesielle undersøkelsesoppgaver

Kontrollutvalget har i 2023 gjennomført en undersøkelse for å vurdere om det forelå økonomisk misligheter eller andre forhold som kunne tyde på alvorlige brudd på regler.

Det ble gjennomført en undersøkelse av mulig mislighet knyttet til behandling av startlånsøknad. Revisor kan ikke ut fra tilgjengelig dokumentasjon se at startlånsøker har hatt noen fordel av tilsagn på finansieringsbevis for startlån. Søknad er trukket og startlån er ikke utbetalt. Gjennomgangen viser at kommunen bør gjennomgå sine rutiner for behandling av startlånsøknader og kvalitetssikring av saksbehandlingen. Videre må en vurdere om praksis for tildelinger er i tråd med retningslinjer som er vedtatt av kommunestyret.

Kontrollutvalget hadde til møte 18.01.24 bedt kommunedirektøren om en skriftlig tilbakemelding og vil følge opp videre. Se punkt 4.3 Nummererte brev.

4.12 Virksomhetsbesøk

For å bli kjent med den kommunale forvaltningen og for at ansatte i kommunen skal bli bedre kjent med kontrollutvalget, kan kontrollutvalget gjennomføre besøk i kommunale virksomheter eller får orientering fra enhetsledere. Gjennomføring av virksomhetsbesøk/orientering fra enhetsleder, gir kontrollutvalget et godt innblikk i den kommunale forvaltningen og gir virksomheten mulighet til å bli kjent med kontrollutvalget.

Kontrollutvalget har gjennomført følgende virksomhetsbesøk og orienteringer i 2024:

- 12.03.24: Virksomhetsbesøk ved Gjemnes sykehjem.
- 12.09.24: Virksomhetsbesøk ved Batnfjord skule.
- 12.09.24: Orientering fra hjemmetjenesten.

4.13 Sentrale kommunale styringsverktøy

En av kontrollutvalgets oppgaver er å undersøke om kommunen har etablert en betryggende og hensiktsmessig internkontroll.

Kommunedirektøren har ansvar for å etablere og følge opp at kommunen har et tilfredsstillende internkontrollsystem; dvs. systemer og rutiner for å sikre tilstrekkelig styring, måloppnåelse og regeletterlevelse. Etter ny kommunelov skal Kommunedirektøren rapportere til kommunestyret og fylkestinget om internkontroll minst én gang i året.

Alle vesentlige rutiner bør være skriftlig dokumentert med hensyn til hvordan de fungerer, og hvilken internkontroll som ligger inne i systemene.

Gjemnes kommune har følgende sentrale styringsverktøy:

- ❖ **Delegasjonsreglement for Gjemnes kommune** (vedtatt 13.3.2020, k-sak 12/20, oppdatert 24.11.2020, i sak 56/20. korrigeret 22.6.2021, k-sak 21/21, revidert 17.12.24 sak 59/24)
- ❖ **Finansreglement Gjemnes kommune 2023** (vedtatt 20.6.2023, k-sak 16/23, revidert 17.12.2024 sak 54/24)
- ❖ **Økonomireglement Gjemnes kommune 2021** (vedtatt 22.6.2021, k-sak 29/21)
- ❖ **Innkjøpshåndbok for Gjemnes kommune** (opprettet 1.7.2012, sist revidert 22.4.2013)
- ❖ **Eierskapsmelding for Gjemnes kommune 2015** (vedtatt 28.4.2015, k-sak 15/15) *
- ❖ **Reglement for gjennomføring av kommunale bygge- og anleggsprosjekter** (vedtatt 28.2.2017, k-sak 3/17)
- ❖ **Risiko- og sårbarhetsanalyse Gjemnes kommune** (vedtatt 26.05.2020, k-sak 22/20)
- ❖ **Compilo – kommunens elektroniske kvalitetsstyringssystem**

*Det gjøres oppmerksom på at i ny kommunelov er det kommet krav om at det skal utarbeides eierskapsmelding hver valgperiode, noe Gjemnes kommune ikke har gjennomførte valgperioden 2019-2023.

4.14 Tilsyn fra andre

Flere eksterne forvaltningsorgan fører tilsyn med Gjemnes kommune. For eksempel statsforvalteren, helsetilsynet, arbeidstilsynet og arkivverket.

Disse tilsynene kan avdekke avvik eller svakheter i den kommunale organisering og utøving av tjenesteproduksjonen.

Etter ny kommunelov skal Kommunedirektøren rapportere til kommunestyret om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

En ser det formålstjenlig at kontrollutvalget blir orientert om slike tilsyn, for å kunne løpende følge opp at den samlede tjenesteproduksjonen i Gjemnes kommune kvalitetssikres og forbedres.

Kontrollutvalget har fått seg forelagt følgende tilsynsrapporter i 2024:

- Nemko Norlab-Rapport fra tilsyn Solsida barnehage. 6 avvik og 1 anmerkning. 5 av 6 avvik er lukket.

- Nemko Norlab-Rapport fra tilsyn Astaddalen barnehage. Ingen avvik. 3 anmerkninger. 2 av 3 anmerkninger er lukket pr 12.3.24.
- Nemko Norlab-Rapport fra tilsyn Angvik skole. 5 avvik.
- Nemko Norlab-Rapport fra tilsyn Batnfjord skule. 4 avvik og 2 anmerkninger.
- Nemko Norlab-Rapport fra tilsyn Gjemnes sykehjem. 2 avvik og 4 anmerkninger.
- Nemko Norlab-Rapport fra tilsyn Gjemneshallen. 3 avvik.

5. SAMMENDRAG

Kontrollutvalget legger vekt på å være en medspiller i å forbedre kommunen. Kommunen er avhengig av tillit hos brukerne og innbyggerne. En aktiv og troverdig tilsyns- og kontrollfunksjon kan medvirke til å bygge opp om denne tilliten.

Kontrollutvalget opplever at arbeidsområdet er omfattende og saksmengden stor. Utvalgets arbeid krever at medlemmene er aktive og setter seg inn i til dels kompliserte saker som gjelder hele virksomhetsområdet til Gjemnes kommune.

Kontrollutvalget kan anmode kommunedirektøren om å følge opp anbefalinger, avvik og mangler, men det er bare kommunestyret selv som kan pålegge kommunedirektøren å rette opp mangler som blir avdekt. Som kommunestyrets hjelpeorgan i kontrollarbeidet, er kontrollutvalgets virke avhengig av å ha legitimitet i kommunestyret. Dette er nødvendig for å få gjennomslagskraft for forbedringsforslag og anbefalinger og dermed kunne bistå i arbeidet for at kommunestyrets målsetninger blir realisert.

Batnfjordsøra, 23.januar 2025

Jon Hals
Leder

Heidi Hogset
Nestleder

Odd Ingvar Torvik
Medlem

Olav Sæter
Medlem

Britt Karin Flemma Vaagbø
Medlem